

Josef Šusta

* 19. 2. 1874, Třeboň

† 27. 5. 1945, Praha

Mládí

- syn významného rybníkáře Josefa Šusty, který v Třeboni spravoval panství knížete Jana Adolfa II. ze Schwarzenbergu
- otec na mladého Šustu silně působil, zprostředkoval mu znalosti z oblasti hospodářských dějin
- velmi silné pouto k rodnému kraji, vrací se k němu v rámci své práce, i v těžkých dobách okupace
- manželka Leopoldina Mouralová (svatba v srpnu 1901)

Studium

- studoval gymnázium v Třeboni, to však nabízelo jen první čtyři roky studia, proto se ve školním roce 1887-1888 musel přesunout na gymnázium v Českých Budějovicích
- jeho prvním mentorem je třeboňský archivář František Mareš (přispěl k Šustově jazykové vybavenosti)
- v roce 1891 nastoupil v Praze na Filosofickou fakultu Karlo-Ferdinandovy univerzity v Praze
- zde se setkává se svým nejdůležitějším učitelem – Jaroslavem Gollem, který si ho oblíbí a Šusta se později stane i jeho celoživotním přítelem. Díky Gollovým cvičením se seznamuje s mnohostrannou analýzou pramene. Dále na něj má vliv Antonín Rezek
- po dvou letech odchází díky doporučení J. Golla a J. Emlera do Vídně na tamní Institut pro rakouský dějezpyt (prohloubil kvality v pomocných vědách historických), následně studoval v Římě, kde navštěvoval vatikánský archiv
- v roce 1898 získal doktorát (práce Záviš z Falkštejna)
- v roce 1900 habilituje spisem Pius IV. Před pontifikátem a na počátku pontifikátu
- J. Goll se velmi snaží, aby se Šusta stal mimořádným profesorem (uvolňuje mu místo ve vedení historického semináře), plat mimořádného profesora je však J. Šustovi přiznán až 20. září 1907

Kariéra před 1. světovou válkou a za první republiky

- od roku 1905 vyučuje na Karlově univerzitě obecné dějiny, v roce 1916 se stává děkanem Filosofické fakulty UK
- v roce 1914 napsal své literární dílo Cizina
- 1. světové války se neúčastnil, pro vysoký věk byl zbaven branné povinnosti, jeho vztah k rakouskému státu byl loajální, maximálně mírně reformistický, v roce 1917 odmítl přidat svůj podpis k manifestu českých spisovatelů (stejně jako Pekař a Goll)
- za první republiky na něj apeluje E. Beneš a T. G. Masaryk, aby se zapojil do politického dění (nabídka místa vyslance v Berlíně, či Itálii), Šusta se však diplomatickým rolím brání (chtěl úředníky vychovat na akademické půdě)
- v letech 1920-1921 přesto přijal funkci ministra školství v úřednické vládě J. Černého
- byl členem Pátečníků (skupina osobností scházejících se v pátek ve vile K. Čapka)

Období 2. světové války

- na podzim roku 1938 unikl možnosti stát se prezidentem Česko-slovenské republiky a posléze protektorátu (prezidentem se stal jeho spolužák s českobudějovického gymnázia E. Hácha)
- v roce 1939 se stal prezidentem České akademie věd a umění, v srpnu téhož roku místopředsedou Českého svazu pro spolupráci s Němci
- ve své funkci pomáhal svým kolegům (Karel Stloukal se díky němu dostal z vězení) a také chránil českou vědu pod ochrannými křídly akademie, jelikož chtěl zabránit její totální likvidaci (jako v případě Polska)
- velmi mu škodil tehdejší ministr školství E. Moravec, který se ho snažil využívat pro svou propagandu
- ihned po konci války podává na post prezidenta ČAVU demisi, vytouženého klidu se však nedočká a je označen za kolaboranta
- i kvůli svému špatnému fyzickému i psychickému zdraví se již nepokusí nařčení příliš bránit a 27. 5. 1945 ukončí svůj život ve vlnách Vltavy

Dílo

- dbal na precizní přístup (v kontrastu s organizovaným chaosem J. Pekaře), který mu umožňoval velké pracovní nasazení, díky kterému po sobě zanechal rozsáhlé dílo
- přispíval do časopisu Lumír, Venkov, Lidových novin, byl autorem naučných pořadů v Radiožurnálů, který popularizovaly historii
- ve světě je jeho nejznámější prací tridentská edice *Die römische Kurie und das Konzil von Trient unter Pius IV.* (Vídeň 1904–1914)
- poté vyšly významné knihy pojednávající o středověké společnosti, jejím vývoji a změnách na přelomu 13. a 14. století - *Dvě knihy českých dějin. Kus středověké historie našeho kraje. Kniha první: Poslední Přemyslovci a jejich dědictví 1300–1308 a Dvě knihy českých dějin. Kus středověké historie našeho kraje. Kniha druhá: Počátky lucemburské 1308–1320*
- Šusta přinesl české vědě moderní pojetí historiografie a náhledu na dějiny (zaměřoval se na dějiny politické), orientoval české středověké dějiny k západní Evropě, vynikal brilantní stylizací svých prací a vytříbeným jazykem
- byl jedním z prvních, který si uvědomoval stoupající vliv anglosaské vědy a získal úctu britských historiků
- Za svou nejvýznamnější práci považoval spoluautorství na šestisvazkových *Dějínách lidstva od pravěku k novověku*, byl redaktorem celého díla, rozsáhlý projekt však byl kvůli válce nedokončen

ŠUSTA, Josef: *Die römische Kurie und das Konzil von Trient unter Pius IV.* (Vídeň 1904–1914)

ŠUSTA, Josef: *Dvě knihy českých dějin. Kus středověké historie našeho kraje. Kniha první: Poslední Přemyslovci a jejich dědictví 1300–1308.* Praha, 1917.

ŠUSTA, Josef: *Dvě knihy českých dějin. Kus středověké historie našeho kraje. Kniha druhá: Počátky lucemburské 1308–1320.* Praha, 1920.

ŠUSTA, Josef: *Dějiny lidstva 4. Středověk vrcholný a stárnoucí* (Praha 1942)

ŠUSTA, Josef: *Dějiny lidstva 5. V branách nového věku* (Praha 1938) vč. redakce celého cyklu

Použitá literatura

KUTNAR, František – MAREK, Jaroslav: *Přehledné dějiny českého a slovenského dějepisectví. Od počátků národní kultury až do sklonku třicátých let 20. století.* Praha, 2009, s. 486 – 512.

LACH, Jiří: *Josef Šusta a dějiny lidstva.* Olomouc, 2001, s. 11 – 42.

ŠUSTA, Josef – LACH, Jiří – JAN: *Libor. Počátky lucemburské, 1308-1320.* Praha, 2002.